

якостей, викликають практичну потребу в їхній реалізації. Крім того, для ефективної організації навчального процесу з фізичного виховання необхідне планування, що передбачає також і оздоровчу спрямованість занять. Особливо це важливо враховувати при самостійних заняттях у промислових районах країни.

Таким чином, додаткові індивідуальні та самостійні заняття потребують від студентів самоконтролю, засади якого опановуються у процесі навчальних занять під наглядом викладача. Поєднання навчальних і самостійних занять, об'єднаних загальною метою, не повинне втрачати пізнавального характеру, тоді спрямованість фізичного вдосконалення забезпечить вибір ефективних засобів і критеріїв оцінки функціонального стану студентів.

ЗАВДАННЯ КАФЕДР ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Третьяков М.О.

Інститут інноваційних технологій і змісту освіти

Подальше вдосконалення спеціальної вищої освіти в Україні передбачає інтегрування у міжнародний освітянський простір.

На підсумковій колегії за результатами роботи ВНЗ України у 2005 році (23 лютого 2006 р.) Міністром освіти і науки України Ніколаєнко С.М. звернуто увагу на те, що “Приєднання України до Болонського процесу є незаперечним фактом міжнародного визнання нашої системи вищої освіти, важливим кроком на шляху реалізації стратегічного курсу України до Європейського Союзу.

Разом з тим, це вимагає від нас подальших колективних зусиль щодо забезпечення відповідності вітчизняної вищої освіти європейським стандартам та успішного її входження до єдиного європейського освітнього простору як рівноправного партнера”[2].

Трансформація системи вищої освіти “...має бути спрямована лише на її розвиток і набуття нових якісних ознак, а не на втрагу кращих традицій, зниження національних стандартів якості. Орієнтація на Болонський процес не повинна призводити до надмірної перебудови вітчизняної системи освіти” [3].

В Інформації до першої лекції 2004-2005 навчального року заступник міністра освіти і науки Степко М.Ф. звернув увагу керівників вищих навчальних закладів на те,

що “Участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях має бути спрямована лише на її розвиток і набуття нових якісних ознак, а не на втрату кращих традицій, зниження національних стандартів якості. Орієнтація на Болонський процес не повинна призводити до надмірної перебудови вітчизняної системи освіти” [3].

У статті „Якість вищої освіти в Україні: погляд у майбутнє” Міністр освіти і науки Ніколаєнко С.М. зробив наголос на те, що „У документах Болонського процесу підкреслюється, що відповідно до принципів автономії навчальних закладів відповідальність за якість вищої освіти лежить на кожному окремому навчальному закладі й у такий спосіб забезпечується можливість перевірки якості системи навчання в національних рамках.

Оцінка якості буде базуватися не на тривалості або змісті навчання, а на тих знаннях, уміннях і навичках, які опанували випускники – важливий не процес, а результат” [1].

У зв'язку із вищевикладеним Міністерство звертає увагу ректорів на те, що кредитно-модульна система є основним елементом реалізації Болонського процесу, до якого України приєдналася у 2005 році.

Вищим навчальним закладам III-IV рівнів акредитації належить забезпечити, починаючи з 2006/2007 навчального року, повний перехід на кредитно-модульну систему організації навчання з використанням системи обліку навчальної роботи студента і викладача, що відповідає ECTS. Особливу увагу слід звернути на стан організаційного та науково-методичного забезпечення студентів, які навчаються в умовах кредитно-модульної системи [4].

Звертаючи увагу керівників вищих навчальних закладів на необхідність покращення стану здоров'я студентів та їхньої фізичної підготовленості Міністр освіти і науки С.М.Ніколаєнко підкреслив, що при формуванні європейського обличчя вищої школи, треба пам'ятати, що “...фізичне виховання є невід'ємною складовою загальної культури особистості. На жаль, ситуація складна. Адже близько 90 % студентів мають відхилення у стані здоров'я, ще половина з них - незадовільну фізичну підготовку. За останні роки на 40% збільшилась кількість студентів віднесених до спеціальної медичної групи. Нас повинна насторожувати ця проблема в загальнодержавному контексті, оскільки вона стосується високоосвіченої категорії громадян, які у майбутньому мають скласти основу продуктивних сил суспільства, стати носіями загальної культури нашого народу” [2].

В Інструктивному листі МОН України “Про початок нового 2004/05 навчального року у вищих навчальних закладах” підкреслюється, що “...Особливої уваги у сучасних

умовах набувають питання виховання студентства. Головним завданням сьогодні є патріотичне, громадянське виховання молоді, створення систем психологічних та педагогічних впливів на особистість студента з метою виховання в нього прагнення до здорового способу життя, вміння та навичок протистояти негативному впливу асоціального середовища.

Міністерство звертає особливу увагу керівників вищих навчальних закладів на змістовність виховної роботи та реалізацію індивідуального підходу щодо проведення дозвілля студентів, ранню профілактичну роботу щодо попередження негативних явищ серед студентської молоді.

Вищим навчальним закладам поставлене завдання ширше використовувати виховні можливості фізичної культури і спорту, розширювати й ефективно використовувати інфраструктуру навчального закладу для заняття молоді спортом, культурного проведення вільного часу.

Зважаючи на збільшення в останні роки кількості студентів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи, кафедрам фізичного виховання та спортивним клубам слід передбачити організацію самостійних занять фізичними вправами і спортом з метою компенсації рухової активності зазначеної категорії студентів” [5].

Ці базові положення у повній мірі стосуються й навчальної дисципліни “Фізичне виховання”, програмний матеріал якої спрямований на формування у студентів потреби і навичок у здоровому способі життя як найважливішої умови покращення і зміцнення здоров'я.

Тому, завдання міністерства і кафедр фізичного виховання - розробити нове покоління нормативної і навчально-методичної документації, яка регламентуватиме професійно фізичну підготовку фахівців із вищою освітою, що складає систему стандартів вищої освіти. Розробка цих документів базується на результатах вивчення і прогнозування структури спеціальної і практичної діяльності спеціалістів з вищою освітою з врахуванням запитів сфери.

Міністерством освіти і науки України звертається увага на розробку і забезпечення ВНЗ нормативно-правовими документами, методичними матеріалами, що спрямовують молодь до здорового способу життя, фізичного вдосконалення, зміцнення моральності, патріотизму.

Особлива увага приділяється покращенню фізичної працездатності майбутніх фахівців з вищою освітою.

Робочою групою з розробки галузевих стандартів вищої освіти відпрацьовані, а Міністерством освіти затверджені ОКХ та ОПП блоку гуманітарних дисциплін, до якого

входить "Фізичне виховання" в обсязі 4-х кредитів (216 годин). Це мінімальна (гранична) кількість годин, що держава гарантує студентській молоді для підтримки її рухової активності.

Незважаючи ще на досить недосконалу нормативно-правову базу з організації навчальних занять з фізичного виховання, значна кількість вищих навчальних закладів включили до навчальних планів і розкладу занять 4 аудиторні години на тиждень протягом всього періоду навчання; організували секційну роботу з популярних серед студентів видів спорту, враховуючи те, що фізична культура і спорт є одними із самих діючих та організованих форм і засобів виховання здорової працездатної молоді.

Ось чому, трансформація навчальної дисципліни «Фізичне виховання» відповідно до вимог Болонської декларації повинна відбуватися на засадах пріоритету здоров'я, що має стати системоутворюючим фактором та ідеологічним підґрунтям усієї мегасистеми фізичного виховання студентської молоді.

На засадах пріоритету здоров'я повинні формуватися теоретичний та практичний зміст навчальної програми з цієї дисципліни, а також розроблятися технологія її кредитно-модульного викладання та рейтингового контролю успішності студентів. Оцінювання успішності студентів саме за кредитно-модульним принципом, коли кожний навчальний модуль містить числові показники рівня оволодіння студентами програмним матеріалом, дає змогу об'єктивізувати результати зусиль у справі покращання власного здоров'я та рухової підготовленості.

Трансформація методології навчальної дисципліни «Фізичне виховання» відповідно до вимог Болонської декларації вбачається у наступному:

- система вищої освіти має бути спрямована лише на її розвиток і набуття нових якісних ознак, а не на втрату кращих традицій, зниження національних стандартів якості. Орієнтація на Болонський процес не повинна призводити до надмірної перебудови вітчизняної системи освіти;
- впровадженні кредитно-модульної системи у фізичне виховання студентів як елемент реалізації Болонської декларації;
- головним завданням сьогодення є патріотичне, громадянське виховання молоді та формування потреби до здорового способу життя засобами фізичної культури і спорту;
- створенні умов щодо залучення студентів до самостійних занять фізичною культурою і спортом.

Література:

1. Ніколаєнко С.М. Якість вищої освіти в Україні: погляд у майбутнє. Вища школа. – 2006. - № 2. – С. 3.
2. Газета “Освіта України” . - № 13, 17.02.2006 р.
3. Степко М.Ф. Інформація до першої лекції 2004-2005 навчального року. Стаття в газеті 25 серпня – 1 вересня 2004 р.
4. Про основні завдання вищих навчальних закладів України на 2006- 2007 навчальний рік (лист МОН України від 30.08.2006 р. № 1/9-550).
5. Про початок нового 2004-2005 навчального року у вищих навчальних закладах (лист МОН України від 27.08.2004 р. № 1/9-440). Журнал “Вища школа“. – 2004. - № 4. – С. 114-123.

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Щербина Ю.В.

Президент Міжнародної федерації гирьового спорту та
Федерації гирьового спорту України.

Однією з найактуальніших проблем сьогодення у контексті впровадження вимог Болонської декларації у практику роботи кафедр фізичного виховання ВНЗ України є пошук прогресивних форм організації профілактичної, рекреаційної та спортивно-масової роботи зі студентською молоддю, які б відповідали сучасним соціально-економічним умовам. До цього часу вирішення цих питань, як правило, проводиться під час проведення академічних занять з фізичного виховання і в спортивних секціях з видів спорту, що суттєво зменшує можливості розвитку особистості студента і майже не вирішує проблему його зайнятості у вільний час.

Разом з тим, підготовка майбутніх кваліфікованих фахівців має базуватися на формуванні у студентів відповідального ставлення до власного здоров'я, як фундаменту майбутньої успішної професійної діяльності.

Реалізація поставлених завдань вимагає нових підходів до організаційної структури викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» протягом усього періоду навчання у вищому навчальному закладі.

Формою вирішення цієї проблеми може бути створення на правах самоврядування клубів за спортивними уподобаннями студентів. Важливою умовою організації занять у таких клубах є впровадження гнучкого графіку відвідування занять студентами і фіксованого часу роботи викладачів-тренерів при активному залученні у громадських інструкторів з числа тих, що займаються.